

Картки завдань для раннього розвитку дітей

Право дітей на гру, дозвілля та освіту особливо обмежується під час та після надзвичайної ситуації. Багато маленьких дітей, які зараз живуть у будинках для біженців, прибувають до приймаючої країни після небезпечної подорожі, після потенційно травматичного досвіду. Ваше життя змінилося, нові умови життя стали іншими та часто не зовсім сприятливими для дитини. Багато батьків страждають від високого рівня стресу, і їм важко забезпечити своїм дітям комфорт, підтримку та мотивацію, необхідні для розвитку та навчання. ЮНІСЕФ заохочує та підтримує створення в будинках для біженців місць, сприятливих для дітей (Child Friendly Spaces, CFS), для захисту дітей та надання їм фізично та психологічно безпечних місць, де такі діти будуть відчувати, що їх люблять, цінують і дають можливість навчатися і розвиватися. Це середовище залучає дітей до діяльності, яка знижує тривожність, полегшує психологічний стрес і допомагає їм відновити нормальне та стабільне життя.

Картки завдань для раннього розвитку дітей були розроблені в рамках партнерства між ЮНІСЕФ та Міжнародної асоціації соціального забезпечення (ISSA) як практичний інструмент для підтримки планування груп раннього навчання та іроп (Early Learning and Play Groups, ELPG) та відповідних заходів у рамках щоденного управління місцями, сприятливими для дітей у місцях проживання біженців. Картки розроблені на основі «Комплекту для раннього розвитку дітей, 2016» та навчальної програми для раннього розвитку дітей. Ви також можете отримати необхідні матеріали в місцевих магазинах!

Картки завдань для раннього розвитку дітей також можна використовувати для зміцнення зв'язків між батьками та дітьми та для підтримки процесу навчання та виховання, надаючи вихователям конкретні ідеї заходів, які вони можуть використати, щоб зібратися разом із дітьми, щоб пограти та відпочити.

Картки завдань для раннього розвитку дітей мають кольорове маркування та розташовані таким чином:

- ІГРОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ■ МИСТЕЦТВО ТА ТВОРЧІСТЬ ■ ПСИХОСОЦІАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ
- ВИДИ ДІЯЛЬНОСТІ ДЛЯ САМОВИРАЖЕННЯ ■ ВИДИ ДІЯЛЬНОСТІ З ПОВІДОМЛЕННЯМИ ПРО ПОРЯТУНОК ЖИТТЯ

Ми запрошуємо вас використовувати ці картки для організації змістовної та повноцінної гри та навчання для дітей, батьків та вихователів.

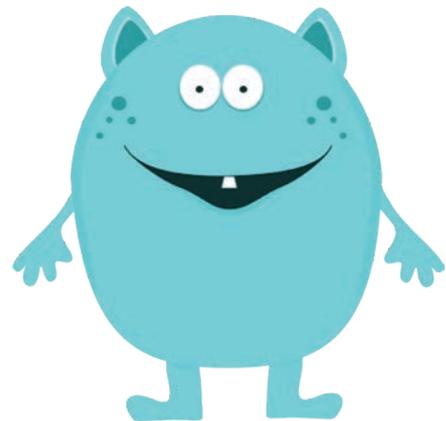
Обмеження відповідальності: Заяви в цій публікації не обов'язково відображають політику та переконання ЮНІСЕФ та ISSA.

INTERNATIONAL
STEP by STEP
ASSOCIATION

БОЛОТЯНИЙ МОНСТР

■ ТРИВАЛІСТЬ:	ВІД 5 ДО 10 ХВИЛИН
■ ВІК:	НЕ МАЄ ЗНАЧЕННЯ
■ РОЗМІР ГРУПИ:	ІДЕАЛЬНО ВІД 6-8 ГРАВЦІВ
■ ПРИГОТУВАННЯ:	НЕМАЄ
■ МАТЕРІАЛ:	ПЛИТКИ СКЛАДНОГО КИЛИМКА

ОПИС ГРИ

Гра «Болотяний монстр» — це колективна гра. Тільки разом діти зможуть перемогти у цій грі та впоратися із завданням.

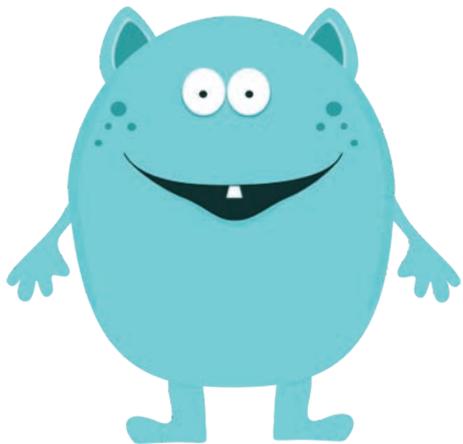
На початку кожен учасник отримує плитку килима – якщо такої немає, для гри підійде шматок картону відповідного розміру. Тепер перед усіма членами групи стоїть завдання за допомогою своїх плиток перетнути болото, в якому живе небезпечний болотяний монстр.

Учасники повинні діяти швидко, бо якщо вони покладуть плитку і не наступлять на неї одразу, вона втопиться у болоті, і плитка буде втрачена і для інших учасників. Це також стосується випадків, коли наступний гравець не встигає швидко пройти за плиткою.

Група повинна зрозуміти, як найшвидше просунути вперед. Перша дитина кладе плитку перед собою, наступає на неї та забирає плитку у того, хто стоїть за нею. Цю плитку він кладе трохи далі від себе, одразу наступаючи на неї. Той, хто стоїть позаду, переходить на вільну плитку.

Наступну плитку передає вперед дитина, що стоїть позаду, і так далі.

Учасників, які потраплять у болото будь-якою частиною свого тіла, з'їсть болотяний монстр, і їм доведеться повернутися на старт. Переможця немає, бо всі учасники мають перетнути болото разом, якщо вони хочуть вирішити це завдання. Якщо в якийсь момент гри плитки закінчуються, учасники повинні за коротку перерву придумати найкращу загальну стратегію та розпочати нову спробу. Іноді 2 учасники повинні стояти на плитці — зрозуміло, не переступаючи через цю плитку.

РЕЙТИНГ: *Немає рейтингу для цієї гри. Учасники повинні навчитися разом вирішувати завдання. Ідеально, якщо гра проводиться в різних варіантах, іноді з великою кількістю плиток, іноді з меншою, або з уточненням, що на плитці завжди повинні стояти як мінімум 2 людини.*

БУДУЙ БЕЗ СЛІВ

- СПІЛКУВАННЯ БЕЗ СЛІВ
- ПРАЦЮЄМО РАЗОМ І ДОПОМАГАЄМО ОДИН ОДНОМУ
- ТВОРЧІСТЬ

ВІКОВА ГРУПА: ВІД 3 РОКІВ

МАТЕРІАЛИ З КОМПЛЕКТУ: БУДІВЕЛЬНІ ТА РЕМІСНИЧІ МАТЕРІАЛИ

ЩО МОЖНА ЗРОБИТИ:

Хороші друзі часто розуміють один одного без слів. Складніше працювати і грати разом, коли ви недостатньо добре знаєте своїх товаришів або коли існують мовні бар'єри. Гра «Будуй без слів» показує, що вона ще може працювати. Роздайте дітям будівельні та ремісничі матеріали та попросіть їх використати предмети так, щоб побудувати щось разом, не розмовляючи один з одним. Всі діти в групі повинні допомагати один одному, а не тільки найбільш вправні будівельники. Те, що група збирає чи вигадує, залежить лише від їхньої уяви.

ПОРАДА:

У групі можуть працювати 2-3 дитини або до 8 дітей.

РЕГУЛЯРНО МИЙТЕ РУКИ

РЕГУЛЯРНО МИЮЧИ РУКИ, ДІТИ ВЧАТЬСЯ:

- ОСОБИСТОЇ ГІГІЄНИ
- ЯК ЗНИЗИТИ ІНФЕКЦІЙНІ ЗАХВОРЮВАННЯ

ВІКОВА ГРУПА: ВІД 1 РОКУ

Поясніть дітям, що ми завжди миємо руки з милом після користування туалетом і перед їжею. Запитайте дітей, чи знають вони, чому так важливо мити руки. Що може статися, якщо засунути брудні руки та пальці в рот? Поясніть їм, що під нігтями і на руках можуть бути шкідливі бактерії, настільки дрібні, що їх не видно. Бактерії можуть спричинити у нас хвороби. Але за допомогою мила та води ми можемо змити бактерії.

СПОСІБ ВИКОНАННЯ:

- Придумайте пісню, в якій розповідається, як діти повинні мити руки. На YouTube можна знайти дитячі пісеньки з рухами для миття рук.
- Рухайтеся під пісню і вдавайте, що миєте руки з милом і водою: тильний бік і долоні, між пальцями та під нігтями.
- Нагадайте дітям, щоб вони не пхали брудні руки в рот.
- Пам'ятайте, що дітям завжди потрібно нагадувати про необхідність мити руки. Не тому, що вони забудькуваті чи ледачі, а тому, що діти іноді настільки захоплені імпульсами та стимулами навколо них, що забувають про все інше.

ПОРАДА:

■ Співайте пісеньку про миття, поки діти миють руки, і запрошуйте дітей підспівувати.

ГРАТИ І БУДУВАТИ З ГЛИНИ ДЛЯ ЛІПКИ

ПРИ МОДЕЛЮВАННІ ДІТИ ВИВЧАЮТЬ:

■ ДРІБНІ РУХОВІ НАВИЧКИ ■ ТВОРЧИСТЬ

■ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ

ВІКОВА ГРУПА: ВІД 12-18 МІСЯЦІВ

МАТЕРІАЛ З КОМПЛЕКТУ: ГЛИНА ДЛЯ МОДЕЛЮВАННЯ

СПОСІБ ВИКОНАННЯ:

- Поставте коробку з кольоровою глиною і дозвольте дітям використовувати її, щоб вільно створювати форми та фігури.
- Нехай діти експериментують, використовуючи глину для ліплення з предметами з природи, такими як черепашки, листя та тонкі гілочки. Ви також можете використовувати повсякденні матеріали, такі як пластикові пляшки або кришки пляшок.
- Розіграйте історію: Запропонуйте дітям використовувати тісто для ліплення своїх улюблених персонажів у своєму оповіданні. Потім пластилінові фігури можуть розмовляти між собою. З тіста також можна ліпити машини, дерева та будинки для фону історії.

РУЧНІ ТА ПАЛЬЦЕВІ ЛЯЛЬКИ

ЗА ДОПОМОГОЮ РУЧНИХ І ПАЛЬЧИКОВИХ ЛЯЛЬОК ДІТИ ВЧАТЬСЯ:

- ТВОРЧА РОЛЬОВА ГРА
- СОЦІАЛЬНА ПОВЕДІНКА
- ВИКОРИСТОВУЮЧИ УЯВУ

ВІКОВА ГРУПА: ВІД 6 МІСЯЦІВ

МАТЕРІАЛ З НАВЧАЛЬНОЇ СПРАВИ: ПАЛЬЧИКОВІ ТА РУЧНІ ЛЯЛЬКИ

СПОСІБ ВИКОНАННЯ:

- Розкажіть просту історію, використовуючи ляльки. Надягніть ляльку на руку і дайте кожній дитині свою ляльку. Розкажіть кожній дитині, хто представляє її ляльку в історії.
- Почніть розповідати історію. Коли настає черга ляльки дитини, допоможіть їй, якщо необхідно, зіграти свою роль із лялькою. Ця рольова гра стає легшою для дітей, якщо в неї грають частіше. Ви також можете розіграти звичайну ситуацію в ігровій групі (наприклад, ви граєте з однією дитиною в ігровій групі, а один з дітей – керівник групи тощо).

ПОРАДА:

- *Придумайте історії з дітьми та ролі, які до них додаються.*
- *Залучайте до гри батьків та інших вихователів (або старших дітей).*
- *Використовуйте тільки ляльки, які вписуються у відповідний культурний контекст. У деяких культурах певні тварини є священними або зазнають релігійного засудження. Тому вони не підходять для гри.*

ВИГАДУЙТЕ ІСТОРІЇ З ФОТОКНИГОЮ

СТВОРЮЮЧИ ІСТОРІЇ, ДІТИ ВЧАТЬСЯ:

- СЛОВНИКОВИЙ ЗАПАС ТА СПРИЯННЯ РОЗВИТКУ МОВИ
- ТВОРЧІСТЬ ТА УЯВУ
- ЯК РОЗВИВАТИ СОЦІАЛЬНІ ВІДНОСИНИ

ВІКОВА ГРУПА: ВІД 2 РОКІВ

МАТЕРІАЛ З НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ: КНИЖКИ З КАРТИНКАМИ

ЦЕ МОЖНА ЗРОБИТИ:

- З тримісячного віку у дітей збільшується поле зору і вони можуть дивитися на прості картинки.
- Для дітей молодшого віку повторюйте слова, які супроводжують малюнки, повільно, щоб діти могли стежити за рухом ваших губ. Нехай діти наслідують слова та звуки.
- Вкажіть на фотографію та скажіть нове слово разом з дітьми. Задавайте прості питання з картинок, щоб дитина могла вивчити і зрозуміти слова.
- Разом зі старшими дітьми ви можете вигадувати історії на основі різних зображень у книзі з картинками. Обговоріть кольори та порахуйте зображені предмети – нехай діти допоможуть з підрахунком.
- Перш ніж продовжити, запитайте у дітей, як вони гадають, чим усе закінчиться.
- За потреби запитайте дітей, що вони відчувають із приводу цієї історії. Це підсилює здатність дітей співпереживати іншим людям.

МАЛИЙ ТЕАТР АБО МУЗИЧНІ ВИСТАВИ

ПІД ЧАС ВИСТУПІВ ДІТИ ВЧАТЬСЯ:

- ТВОРЧОСТІ ТА САМОВИРАЖЕННЯ
- УЯВИ ■ СПІВПРАЦІ ТА СОЦІАЛЬНІЙ ПОВЕДІНЦІ
- МОВИ ТА РУХОВИМ НАВИЧКАМ ■ ОРГАНІЗАЦІЇ

ВІКОВА ГРУПА: ВІД 3 ДО 4 РОКІВ

СПОСІБ ВИКОНАННЯ:

- Оберіть разом із дітьми просту історію.
- Обговоріть з дітьми різні ролі, які з'являються в історії. Переконайтеся, що всі діти можуть грати разом. Вони можуть вигадати додаткові ролі, які може грати і дитина з обмеженими можливостями. Наприклад, зображуючи ліс, діти можуть бути в ролі дерев, рослин, квітів, трав і тварин.
- З дітьми молодшого віку ви можете розповідати історію, доки діти зосереджуються на своїх ролях. Діалоги повинні бути короткими, щоб діти могли запам'ятовувати свої речення.
- По можливості включайте танці, пісні та музику.
- Ви можете запросити дорослих, братів і сестер на виставу, щоб зробити день святковим.
- Попросіть батьків, інших дорослих та старших братів і сестер допомогти з костюмами, комплектами та іншими приготуваннями.

БУДІВЕЛЬНІ БЛОКИ

ПІД ЧАС ГРИ З БУДІВЕЛЬНИМИ БЛОКАМИ ДІТИ ВЧАТЬСЯ:

- ЗОРОВО-МОТОРНІЙ КООРДИНАЦІЇ
- РУХОВИМ НАВИЧКАМ
- СОЦІАЛЬНИМ НАВИЧКАМ

ВІКОВА ГРУПА:

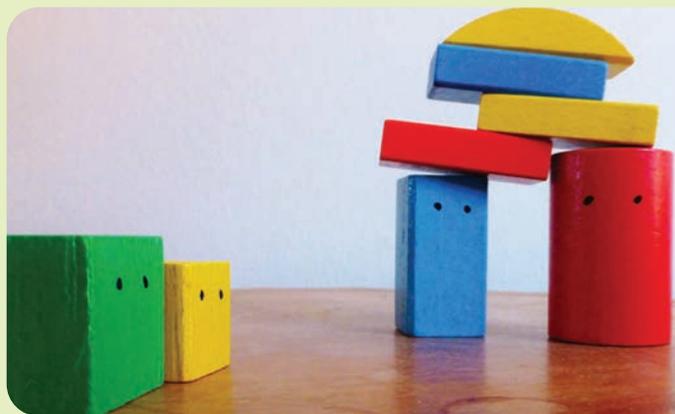
ВІД 2-3 РОКІВ

МАТЕРІАЛ З НАВЧАЛЬНОЇ СПРАВИ: БУДІВЕЛЬНІ БЛОКИ

СПОСІБ ВИКОНАННЯ:

- Розкладіть коробку з різнокольоровими блоками, щоб діти могли вільно з ними гратися. Тепер нехай діти збудують будинок, міст чи іншу споруду.
- Щоб заохотити взаємодію, дайте кожній дитині кілька блоків, щоб вони могли будувати разом. Діти повинні використовувати свої блоки один за одним, доки всі не будуть побудовані.
- Допоможіть дітям дочекатися своєї черги. Для них це непросто. Зберігайте спокій та дружелюбність. Хваліть дітей, коли вони чекають своєї черги.

ГРА У КОЛІ

ІГРИ В КОЛІ ДОПОМАГАЮТЬ ДІТЯМ З:

- МОТОРНИМ РОЗВИТКОМ
- СОЦІАЛЬНИМ ТА ЕМОЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ

ВІКОВА ГРУПА: ВІД 3 РОКІВ

СПОСІБ ВИКОНАННЯ:

- Попросіть дітей триматися за руки та утворити з вами коло.
- Співайте пісню, поки діти рухаються по колу разом із вами, тримаючись за руки.
- Виберіть дитячу пісню з текстом, який спонукає дітей виконувати різні рухи: наприклад, сідати, вставати, стрибати вперед або назад, повертатись на місці, стрибати на місці тощо.

ПОРАДА:

- *Виберіть відому музику або дитячі пісні. На YouTube є багато пісень, які спонукають до руху. У разі вибору переконайтеся, що в текстах пісень використовується шаноблива лексика.*
- *Запросіть дорослих членів організації взяти участь у русі та заспівати разом з дітьми римовані пісні, які вони співатимуть для своїх знайомих із країн походження та своїх сімей. Це дає дітям упевненість у тому, що мови їхніх сімей приймаються.*
- *Переконайтеся, що діти з обмеженими можливостями можуть брати участь!*

ГРА З ПАЗЛАМИ

ЗА ДОПОМОГОЮ гри з пазлами ДІТИ ДІЗНАЮТЬСЯ:

- ЯК ВИРІШУВАТИ ПРОБЛЕМИ ■ ЯК СПІВПРАЦЮВАТИ
- ЯК ПОКРАЩИТИ ПАМ'ЯТЬ ТА КОНЦЕНТРАЦІЮ

ВІКОВА ГРУПА: ВІД 3-4 РОКІВ

МАТЕРІАЛ З НАВЧАЛЬНОЇ СПРАВИ: ГРА З ПАЗЛАМИ

СПОСІБ ВИКОНАННЯ:

- Спочатку дозвольте дітям самим погратись із пазлами і подивіться, що вони з ними зроблять.
- Попросіть дітей скласти картинку з пазлів
- Призначте групі дітей завдання зібрати пазл якнайшвидше. Усі діти повинні брати участь.
- Допоможіть дітям працювати разом.
Суперечки можуть виникнути, особливо коли у дітей у групі різні здібності, якщо ви ставите за мету «швидкість». З іншого боку, ви можете сказати дітям, що мета полягає в тому, щоб побачити, яка група допомагає один одному найкраще.

ПАМ'ЯТЬ

ІГРИ НА РОЗВИТОК ПАМ'ЯТІ ДОПОМАГАЮТЬ ДІТЯМ:

- ТРЕНУВАТИ ПАМ'ЯТЬ ТА ПОКРАЩУВАТИ КОНЦЕНТРАЦІЮ
- ПОРІВНЮВАТИ РІЗНІ ЗОБРАЖЕННЯ
- АДАПТУВАТИ СВОЮ СОЦІАЛЬНУ ПОВЕДІНКУ ПІД ЧАС СПІЛЬНОЇ ГРИ

ВІКОВА ГРУПА: ВІД 2 РОКІВ

МАТЕРІАЛ З НАВЧАЛЬНОЇ СПРАВИ: ГРА НА РОЗВИТОК ПАМ'ЯТІ

СПОСІБ ВИКОНАННЯ:

- Нехай діти спершу самі подивляться на картки. Обговоріть з дітьми різні картинки та поясніть, що завжди є дві картки з однаковими картинками. Нехай діти знаходять і створюють пари самі.
- Сядьте в коло або за стіл із невеликою групою дітей та переверніть картки.
Кожен гравець може перевернути дві картки, щоб кожен бачив зображення на них і де вони знаходяться. Потім картки знову перевертаються.
- Якщо гравець розкрив дві однакові картки, він може залишити їх собі та перевернути ще дві картки.
Якщо він не розкрив жодної пари, то черга переходить до наступної дитини.
- Під час гри діти повинні пам'ятати, де знаходяться ті самі картки. Коли настає їхня черга, вони можуть спробувати повернути ті самі картки, а потім забрати їх.
- Гравець з найбільшою кількістю пар карток виграє гру.

ПОРАДА:

- *Спочатку грайте лише з кількома парами карток. Заохочуйте дітей у перших спробах. Ви побачите, що дуже швидко освоїте цю гру та отримаєте масу задоволення.*
- *Збільшуйте кількість пар карток з кожною новою грою.*

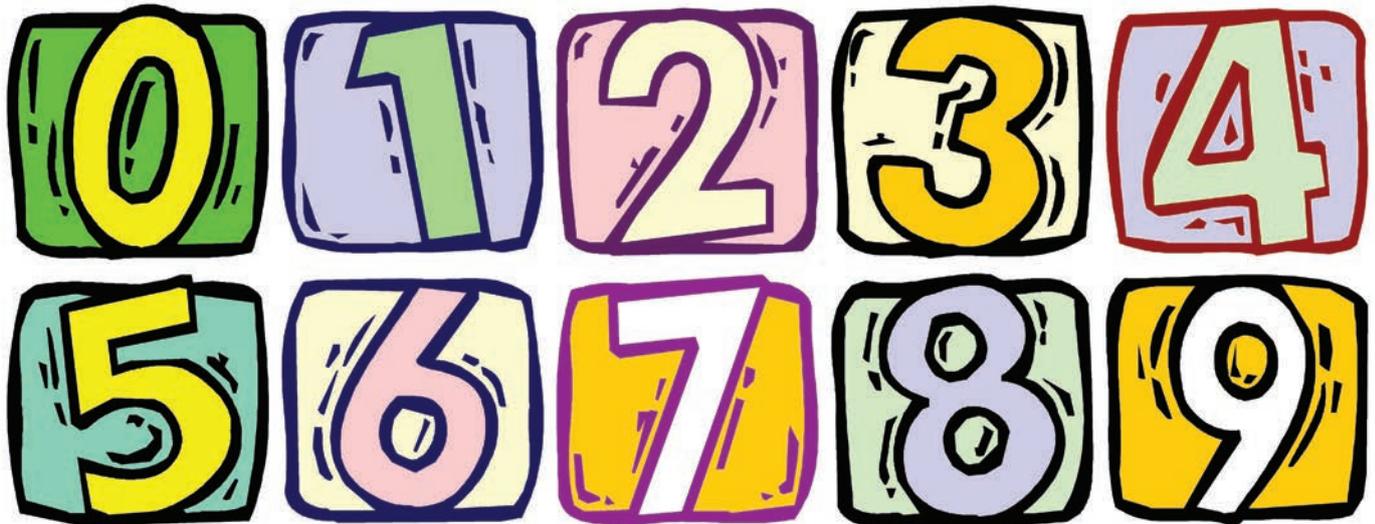
ЛІЧИЛЬНЕ КОЛО, ПАПІР ТА ОЛІВЦІ

У цій грі діти дізнаються:

■ ЧИСЛА І КОЛЬОРИ

■ ВОНИ ПОКРАЩУЮТЬ СВІЙ СЛОВНИКОВИЙ

ВІКОВА ГРУПА: 3 4 РОКІВ

МАТЕРІАЛ З НАВЧАЛЬНОЇ СПРАВИ: ЛІЧИЛЬНЕ КОЛО

СПОСІБ ВИКОНАННЯ:

- Попросіть дітей погратися з лічильним колом та подивитися на частини з цифрами та крапками.
- Попросіть дітей зібрати коло. Поговоріть про кількість частин кола.
- Допоможіть дітям вивчити цифри, вказуючи кількість крапочок на кожній деталі.
- Дайте кожній дитині частину кола і попросіть дітей скласти відповідні частини з однією, двома, трьома тощо крапками.
- Тепер попросіть дітей заповнити лічильне коло, розташувавши кожну пару у правильному порядку
- Запишіть числа від 1 до 10 на картках. Одне число на одну картку.
- Дайте кожній дитині картку і попросіть її знайти частину кола з відповідними крапками.
- Використовуйте картки та частини кола для простих вправ на віднімання та додавання. Приклад: Всі сідають у коло. Попросіть п'ятьох дітей встати. Одна дитина повинна сісти. Тепер нехай діти рахують: скільки дітей залишилося зараз?
- Попросіть дитину знайти частину пазла з трьома крапками. Потім попросіть іншу дитину знайти частину пазла з двома крапками. Потім крапочки підсумовуються: «Скільки їх зараз?» (5) «Чи можете ви знайти частину пазла з цифрою 5?»

ПОРАДА:

- *Ця гра виглядає складною. Заохочуйте дітей на початку. Ви побачите, як швидко діти справляються із цим, щоб навчитися.*

СОРТУВАЛЬНИЙ КУБ

ЗА ДОПОМОГОЮ СОРТУВАЛЬНОГО КУБА ДІТИ ВИВЧАЮТЬ:

■ РІЗНІ КОЛЬОРИ ■ ОДНАКОВІ ТА РІЗНІ ФОРМИ ■ ВОНИ ПОКРАЩУЮТЬ СВОЇ ДРІБНІ МОТОРНІ НАВИЧКИ І ЗОРОВО-МОТОРНУ КООРДИНАЦІЮ

ВІКОВА ГРУПА: ВІД 6 МІСЯЦІВ

Авторські права: oksun70 / 123RF Stock photo

МАТЕРІАЛ З НАВЧАЛЬНОЇ СПРАВИ: СОРТЕР ДЛЯ ФОРМ

СПОСІБ ВИКОНАННЯ:

- Нехай діти використовують сортер форм та окремі ігрові деталі.
- Покладіть деталі на підлогу. Назвіть форми.
Попросіть дітей надати вам різні форми, наприклад, всі прямокутники, трикутники тощо.
- Якщо діти не можуть знайти правильну форму, покажіть їм цю форму. Тепер попросіть дітей знову знайти цю форму. Ви також можете, наприклад, попросити всі сині або всі червоні частини.
- Попросіть дітей знайти форми, назвати їх та визначити кольори, а потім попросіть дітей помістити форми у сортувальний куб.

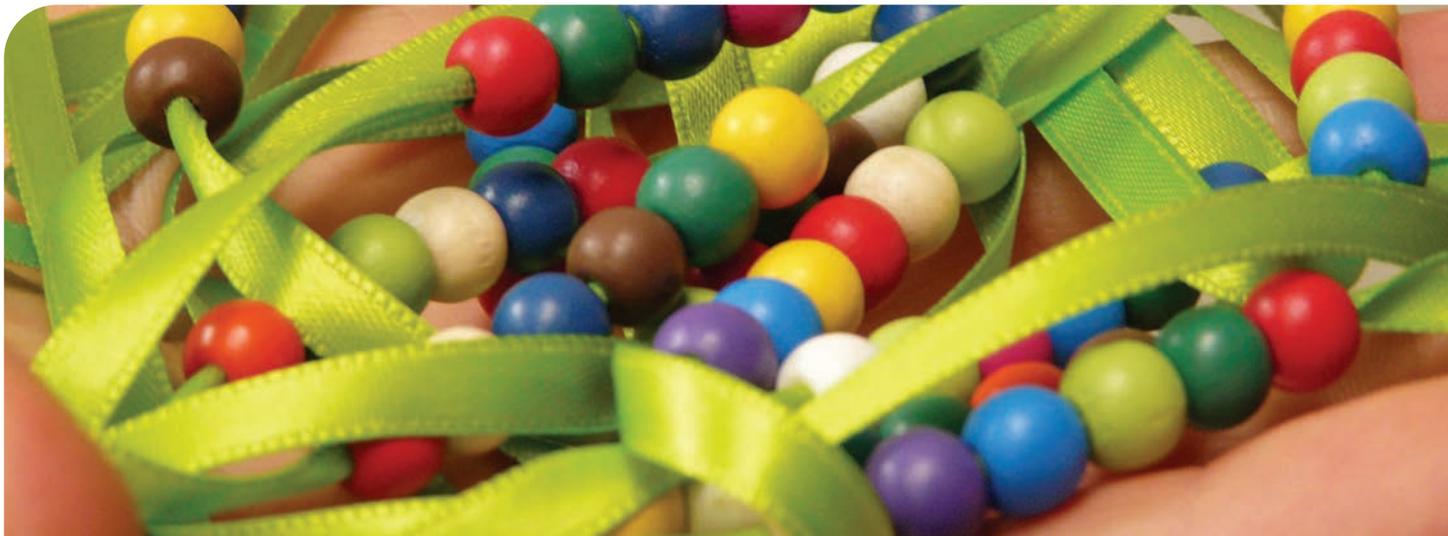

ГРА З ДЕРЕВ'ЯНИМИ НАМИСТИНАМИ

ГРАЮЧИ З ДЕРЕВ'ЯНИМИ НАМИСТИНАМИ,
ДІТИ ВДОСКОНАЛЮЮТЬ:

- ДРІБНІ МОТОРНІ НАВИЧКИ
- СЛОВНИКОВИЙ ЗАПАС ПРО ОДНАКОВІ ТА РІЗНВ КОЛЬОРИ ТА
ФОРМИ

ВІКОВА ГРУПА: ВІД 2-3 РОКІВ

МАТЕРІАЛ З НАВЧАЛЬНОЇ СПРАВИ: ДЕРЕВ'ЯНІ НАМИСТИНИ

СПОСІБ ВИКОНАННЯ:

- Нехай діти вирішать, які дерев'яні намистини вони хочуть нанизати на нитку. Попросіть дітей назвати кольори та форми та порахувати намистини.
- Можна нанизати й інші матеріали, наприклад, різнокольорові смужки паперу, квіти або листя, які ви зібрали разом з дітьми.
- Допоможіть дітям нарізати мотузку.

УКЛАДАННЯ ТА СОРТУВАННЯ

УКЛАДАЮЧИ ТА СОРТУЮЧИ, ДІТИ ДІЗНАЮТЬСЯ:

- ПРО ОДНАКОВІ ТА РІЗНІ КОЛЬОРИ ТА ФОРМИ, А ТАКОЖ ІХ НАЗВИ
- ЯК РАХУВАТИ

ВІКОВА ГРУПА: ВІД 2 РОКІВ

Авторські права: oksun70 /
123RF Stock photo

МАТЕРІАЛИ З НАВЧАЛЬНОЇ СПРАВИ: ІГРАШКИ ДЛЯ УКЛАДАННЯ ТА СОРТУВАННЯ

СПОСІБ ВИКОНАННЯ:

- Дайте дітям пограти з різними фігурками та розсортувати їх.
- Попросіть дітей посортувати фігури за кольором, розміром та формою:
  - всі фігури однакового розміру.
  - всі деталі однакової форми.
  - сортування в рядок від малого до великого.
  - всі деталі мають однаковий колір.
- Запитайте дітей:
  - Скільки деталей у кожній групі?
  - Яка група є найбільшою?
  - Яка група найменша?
- Попросіть дітей порахувати предмети в кожній групі.
- Попросіть дітей виставити 10 фігур перед вами.
- Повторіть слово «десять» і покажіть дітям, що в ряд вишикувалося рівно 10 фігур. Порівняйте число 10 із кількістю пальців на руках чи ногах. Проведіть цю гру з іншими числами від 1 до 10.

ПОРАДА:

- *оп* Повторюйте гру в різних варіаціях, щоб у всіх дітей була черга.
- Для дітей старшого віку ви можете адаптувати цю вправу, вибравши більш складні завдання, наприклад, додавання та віднімання предметів.

РОЗПОВІДАННЯ ІСТОРІЙ

У ЦІЙ ГРІ ДІТИ ДІЗНАЮТЬСЯ:

- ПРО СОЦІАЛЬНУ ТА ГРУПОВУ ПОВЕДІНКУ
- ТВОРЧІСТЬ ТА УЯВУ
- ЗБІЛЬШУЮТЬ СВІЙ СЛОВНИКОВИЙ

ВІКОВА ГРУПА: ВІД 2-3 РОКІВ

СПОСІБ ВИКОНАННЯ:

- Сядьте разом із дітьми та попросіть їх уважно слухати. Виберіть відому історію або вигадайте просту історію.
- Попросіть літню людину розповісти історію зі своєї культури чи минулого.

ПОРАДА:

- Використовуйте свою міміку і змінійте голос, щоб допомогти дітям поринути у розповідь.
- Якщо історію розповідає літня людина, діти вчаться, як поводитися з людиною з іншого покоління та поруч із нею. Вони дізнаються про культуру та минуле, а літні люди будуть більше залучатися до спільноти з дітьми.
- Обговоріть із тими, хто бере участь у цьому, які історії підходять для цієї групи дітей.

ГРА 3 М'ЯКИМИ М'ЯЧАМИ

ПІД ЧАС ГРИ З М'ЯКИМИ М'ЯЧАМИ ДІТИ
ВДОСКОНАЛЮЮТЬ:

- МОТОРНІ НАВИЧКИ
- ЗОРОВО-МОТОРНУ КООРДИНАЦІЮ
- КОНЦЕНТРАЦІЮ

ВІКОВА ГРУПА: ВІД 6 МІСЯЦІВ, ЗАЛЕЖНО ВІД ТИПУ ГРИ

МАТЕРІАЛ З НАВЧАЛЬНОГО КОМПЛЕКТУ: М'ЯКІ М'ЯЧІ

СПОСІБ ВИКОНАННЯ:

- Підкотіть один із м'яких м'ячиків до дитини. Дайте дитині доторкнутися до м'яча, потримати його і відчутти, який він м'який.
- Прокотіть один або кілька м'ячів невеликій групі дітей і попросіть дітей штовхнути м'яч, кинути його та зловити.
- Сядьте з дітьми в коло та котіть м'яч у бік дитини. Ви можете попросити дитину назвати своє ім'я або щось розповісти про себе.
- Попросіть старших дітей, у парах або в групі, перекидати (кидати, котити, штовхати) м'яч один одному. Ви можете збільшити рівень складності, змусивши дітей обертатися один раз, двічі тощо, перш ніж ловити м'яч.

ПОРАДА:

- *Дітей з обмеженими можливостями можна легко залучити до цієї гри. Допоможіть дитині кинути або перекинути м'яч, або попросіть старшу дитину допомогти.*

МАЛЮВАННЯ НА ДОВІЛЬНУ ТЕМУ

ПРИ МАЛЮВАННІ НА ДОВІЛЬНУ ТЕМУ ДІТИ ВИВЧАЮТЬ:

- ТВОРЧІСТЬ
- ВИСЛОВЛЮВАТИ СВОЇ ПОЧУТТЯ

ВІКОВА ГРУПА: ВІД 2-3 РОКІВ

МАТЕРІАЛ З НАВЧАЛЬНОЇ СПРАВИ: ПАПІР ДЛЯ МАЛЮВАННЯ, ВОСКОВІ ОЛІВЦІ, КОЛЬОРОВІ ОЛІВЦІ, ПАЛЬЧИКОВІ ФАРБИ

СПОСІБ ВИКОНАННЯ:

- Роздайте кольорові матеріали. Нехай діти сядуть на підлогу або за столи, якщо це можливо, хай самі виберуть.
- Дітям дозволяється малювати те, що робить їх щасливими. Дайте їм достатньо часу і поясніть, що немає правильних чи неправильних картин.
- Коли діти закінчать, розмістіть картини по колу на підлозі або повісьте їх на стіну та відвідайте виставку.
- Запитайте дітей, що вони хочуть сказати про свою картину. Якщо діти розповідають про свій конфлікт або кризову ситуацію, ви можете скористатися можливістю поговорити з групою про страхи та питання, які можуть виникнути у зв'язку з цією стресовою ситуацією. Намагайтеся підкреслити позитивні аспекти (наприклад, що діти тепер у безпеці, що вони подолали найгірше, що вони знайдуть тут нових друзів). Якщо ця тема важка для ВАС, знайдіть підтримку від інших дорослих. Діти часто перестають говорити, коли зауважують, що дорослі не реагують на їхні слова.

ПОРАДА:

- *Дайте дітям можливість розповісти про свої картини, але не тисніть на них.*
- *Деякі діти не хочуть показувати свої картини або говорити про них. Це не погано. Зазвичай достатньо, якщо одна дитина намалює картинку, не обговорюючи її.*
- *Ви або дитина повинні написати своє ім'я та, можливо, дату на звороті картини. Тому діти сприймають її як власну. Це підвищує їхню впевненість у собі. Нехай діти вирішать, чи хочуть вони забрати свою картину додому, повісити її у класі чи покласти до своєї папки.*

НАШЕ КОЛО З ПАПЕРОВИМИ РУКАМИ

З КОЛОМ ПАПЕРОВИХ РУК ДІТИ ДІЗНАЮТЬСЯ:

- ЩО ВОНИ Є ВАЖЛИВОЮ ЧАСТИНОЮ ЦІЄЇ МАЛЕНЬКОЇ СПІЛЬНОТИ, ЩО ВОНИ НАЛЕЖАТЬ ДО ЦІЄЇ ГРУПИ ТА ЗНАХОДЯТЬСЯ У БЕЗПЕЦІ В НІЙ
- ДОЗВОЛЯЮТЬ НОВИМ ДІТЯМ ПРИЄДНУВАТИСЯ ДО ГРУПИ ТА КОЛА

ВІКОВА ГРУПА: ВІД 2-3 РОКІВ

МАТЕРІАЛ З НАВЧАЛЬНОЇ СПРАВИ: МАТЕРІАЛИ ДЛЯ МАЛЮВАННЯ, НОЖИЦІ, КЛЕЙ, КЛЕЙКА СТРІЧКА

СПОСІБ ВИКОНАННЯ:

- Намалюйте контур руки на аркуші паперу та виріжте руку для кожної дитини. Діти старшого віку можуть малювати та вирізати самі.
- Сядьте в коло з дітьми.
- Привітайте дітей і дайте їм зрозуміти, що ви з нетерпінням чекаєте на можливість познайомитися з ними ближче.
- Поясніть, що це безпечне місце, де вони можуть вільно грати, розважатися, ставити запитання, бути друзями, а також знайти та отримати допомогу.
- Роздайте матеріали для виробів та паперові руки.
- Нехай діти прикрашають руки і пишуть на них свої імена. Коли всі закінчать, покладіть руку посередині і промовте своє ім'я вголос. Попросіть наступну дитину зробити те ж саме, поки всі діти не познайомляться.

- З'єднайте паперові руки в коло та запитайте дітей, що вони відчувають, коли всі руки з'єднані одна з одною.
- Обговоріть використання рук для привітання чи допомоги. Попросіть дітей знайти інші приклади того, що можна робити руками.

ПОРАДА:

- *Маленьким дітям часто важко тримати ручки. Дайте 2-4-річним дітям дрібні олівці, а 4-6-річним – кольорові олівці.*
- *Зовні як сидіння можна використовувати пластикову подушку. При цьому для кожної людини у групі залишиться своє місце.*
- *При малюванні заохочуйте дітей використовувати якомога більше кольорів та ділитися фарбами один з одним*
- *Важливо, щоб ви утворили коло своїми руками. Коло символізує зв'язок для дітей, безпеку, спільноту та довіру.*
- *Щоб представити нову дитину, попросіть її прикрасити руку. Попросіть інших дітей приєднатися до вас, щоб представити своє ім'я та руку.*
- *Тоді настає черга нової дитини представитися і вставити руку в коло.*

МАЛЮВАННЯ В ГРУПАХ

- ВІДЧУТТЯ СПІЛЬНОТИ ТА БЕЗПЕКИ ДЛЯ РОЗВИТКУ
- СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК ТА ПОКРАЩЕННЯ САМОВИРАЖЕННЯ

ВІКОВА ГРУПА: ВІД 2-3 РОКІВ

МАТЕРІАЛ З НАВЧАЛЬНОЇ КОРОБКИ: РУЛОН БІЛОГО ПАПЕРУ, ВОСКОВІ ОЛІВЦІ, КОЛЬОРОВІ ОЛІВЦІ, ОЛІВЦІ, ЛИПКА СТРІЧКА ТА КЛЕЙКА СТРІЧКА

СПОСІБ ВИКОНАННЯ:

- Попросіть дітей зібрати предмети навколо себе (листя, каміння, дерево, кришки від пляшок, пісок, ганчірки з тканини, ігрове тісто, палички, невикористані пластикові пляшки, пакети тощо). З цього можна будувати скульптури, створювати витвори мистецтва чи вигадувати нові ігри.
- Поділіть дітей на групи від 4 до 5 осіб і дайте кожній групі великий аркуш паперу з рулону білого паперу.
- Потім попросіть дітей вибрати тему для групового малюнку та обговорити її. Групи можуть вибирати різні теми або одну і ту ж тему. Діти повинні вирішити це у своїй групі. Потім попросіть дітей попрацювати над малюнком своєї групи на великому аркуші паперу.
- Діти також можуть разом створювати інші малюнки, наприклад, план житла (з улюбленими або найважливішими місцями), план з важливими місцями поблизу житла (ігрові майданчики, дитячий садок, школа тощо). Предмети, такі як каміння, кришки від пляшок та інші матеріали можуть позначати різні місця. Дайте дітям від 1 до 2 годин на завершення такого групового проекту. Цю вправу також можна перервати та закінчити пізніше.

ВПРАВИ ДЛЯ РОЗСЛАБЛЕННЯ, ЗАСПОКОЄННЯ ТА ПОЛІПШЕННЯ САМОПОЧУТТЯ

ЗА ДОПОМОГОЮ ВПРАВ НА РОЗСЛАБЛЕННЯ ДІТИ
НАВЧАЮТЬСЯ:

- ЗМЕНШУВАТИ СТРЕС І ТРИВОГУ
- ВІДЧУВАТИ БЕЗПЕКУ ТА БЛАГОПОЛУЧЧЯ БУДУВАТИ
- РИТУАЛИ НАПРИКІНЦІ СЕЗОНУ

СПОСІБ ВИКОНАННЯ:

Вправа А: Глибоко дихайте

Допоможіть дітям усвідомити своє дихання. Вони повинні глибоко дихати стоячи або сидячи і дати волю своїй уяві. Робіть короткі дихальні вправи з дітьми щодня.

- Скажіть дітям, що вони тримають у правій руці квітку чи фрукт із приємним запахом, а у лівій – свічку.
- Скажіть дітям, щоб спочатку глибоко вдихнули аромат квітки (або фрукта), а потім на видиху задули свічку в лівій руці. Продовжуйте вдихати солодкий аромат через ніс разом із дітьми та видихати полум'я через рот. Повторіть це дихання принаймні тричі.

Вправа Б: Ручна лялька

Візьміть ручну ляльку з навчальної валізки. Поясніть дітям, що іноді корисно рухатися, як лялька або опудало, і вдавати, що ваші руки, ноги, кисті та ступні вільно прикріплені до вас.

- Починайте трясти ногами, потім руками, шиєю, плечами, а потім тулубом. Скажіть дітям, що вони можуть дуріти як завгодно і що вони можуть розслабити своє тіло, як лялька.
- Запитайте дітей, чи відчувають вони, що якась частина тіла більш жорстка або напружена, ніж інші. Скажіть їм, щоб намагалися розслабити ці частини тіла, коли трясуть тілом.

Вправа В: Обійми метелика

Схрестіть руки на грудях, ніби обіймаючи себе. Ліва рука має бути на правому плечі, а права — на лівому. Скажіть дітям повторити це.

- Тримайте руки схрещеними, по черзі поплескуйте себе по плечах: ліва рука поплескує праве плече, а права – ліве. Повторіть це. Важливо, щоб ви торкалися тільки однієї сторони одночасно, а не обидва плеча одночасно.
- Розкажіть дітям, що поплескування схоже на хлопання крил метелика чи птаха. Одне крило плескає вгору-вниз, а потім за ним слідує інше. Нехай діти виконують вправу протягом однієї хвилини. Скажіть дітям зробити глибокий вдих і запитайте, що вони відчувають.
- Ви можете робити вправу стільки разів на день, скільки це зручно для дітей.

Вправа Г: Дихання животом

- Попросіть дітей лягти на спину, поклавши руки на живіт.
- Попросіть дітей вдихати повільно і глибоко через ніс. Коли вони видихають, попросіть їх тихо вимовити: «А-а-а». Зверніть їхню увагу на руки на животі. Вони повинні відчувати і бачити, як їхні руки рухаються вгору і вниз під час вдиху і видиху. Скажіть їм повільно вдихати через ніс і видихати через рот, ніби намагаючись рухати пір'їнку в повітрі.
- Попросіть дітей повільно вдихати на 2-3-4, видихати на 2-3-4 і повторити кілька разів.
- Запитайте дітей, що вони відчувають при цьому занятті. Регулярно практикуйте з ними цю техніку. Скажіть їм, що вони можуть робити вправи самі, наприклад, коли вони хвилюються, розлючені або налякані. Пропонуйте їм виконати дихальну вправу вдома перед сном.

Вправа Д: СМІХ

Сміх – це природний спосіб для дітей зняти стрес та розслабитися. Подумайте про ігри або вправи, які змусять дітей сміятися. Наприклад, сядьте чи встаньте в коло разом із дітьми. Тепер діти повинні по черзі намагатися розсмішити один одного кумедними звуками, мімікою, рухами тіла чи історіями. Обговоріть разом, що змушує їх сміятися найохочіше.

ПОРАДА:

- *Добре заздалегідь обговорити ці вправи з колегою або волонтером, щоб побачити, як найкраще їх виконувати. Чи допомагають ці вправи зменшити стрес або тривогу? Чому?*
- *Ці вправи на розслаблення можуть принести користь як дітям, так і дорослим. Використовуйте ці вправи, коли ви відчуваєте стрес або перевантаження. Ви також можете показати ці вправи батькам дітей і запропонувати їм зробити їх вдома для розслаблення та зняття стресу.*

МЕРЕЖА ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКІВ

У ЦІЙ ГРІ ДІТИ ДІЗНАЮТЬСЯ:

■ ІМЕНА ІНШИХ ДІТЕЙ ■ ПРО СОЦІАЛЬНІ НАВИЧКИ ТА КОНЦЕНТРАЦІЮ І ПОЛІПШУЮТЬ СВІЙ СЛОВНИКОВИЙ ЗАПАС

ВІКОВА ГРУПА: ВІД 3 РОКІВ

МАТЕРІАЛ З НАВЧАЛЬНОЇ СПРАВИ: М'ЯКИЙ М'ЯЧ

СПОСІБ ВИКОНАННЯ:

- Сформууйте коло на підлозі з дітьми та іншими вихователями.
- Кидайте або котіть м'яч дитині по колу і голосно та чітко вимовляйте її ім'я.
- Ця дитина кидає або котить м'яч іншій дитині і голосно та чітко вимовляє її ім'я. Повторюйте цей процес, поки кожна дитина не отримає м'яч і він не прикотиться до вас.
- Ви можете повторювати цю вправу знову в тому ж порядку, щоб діти дізнавалися різні імена та звернули увагу на порядок.

ПОРАДА:

- *Ви також можете урізноманітнити цю вправу і, наприклад, надіслати повільний м'яч, або швидкий, гарячий, холодний, сумний або щасливий м'яч. Або ви можете попросити дітей називати свою улюблену їжу, улюблений колір або найкращу іграшку, коли вони ловлять м'яч, і таким чином збільшувати словниковий запас.*

РИТУАЛИ ТА ЗВИЧАЇ

- ЗМЕНШУВАТИ СТРЕС І ТРИВОГУ
- РОЗВИТОК ПОЧУТТЯ БЕЗПЕКИ ТА ДОВІРИ
- ЗАПРОВАДИТИ РИТУАЛИ ТА ПРОЦЕДУРИ В ІГРОВІЙ ЗОНІ

ВІКОВА ГРУПА: УСІ ВІКОВІ ГРУПИ

ЩО МОЖНА ЗРОБИТИ:

- Попросіть дітей домовитися про ритуал на початку і наприкінці гри у групі. Це може бути, наприклад, спеціальна пісня або гра на початку і вправа на розслаблення наприкінці.
- Діти енергійні і їм може бути важко зосередитися на творчій вправі або діяльності. Починайте нове заняття з короткого ритуалу, щоб вивільнити надлишок енергії. Можна, наприклад, танцювати у колі, тягнути руки до неба, згинати та розслабляти м'язи, підкидати чи котити м'яч чи грати в інші ігри, які знають діти. Після 1-2 хвилин фізичного навантаження кожен робить два глибоких вдихи. Це допомагає дітям вивільнити енергію і заспокоїтися. Потім діти можуть краще зосередитися на новому завданні.
- Після занять малюванням або рукоділлям щоразу запитуйте, чи можна повісити картину на стіну або розмістити її в колі на підлозі. Потім обійдіть кімнату з дітьми і разом подивіться на картини.
- Створіть ритуали прибирання після кожної гри, малювання або рукоділля та разом з дітьми визначте, куди слід прибрати іграшки та матеріали.
- Поговоріть з батьками/вихователями про важливість ритуалів вдома.
- Поговоріть з дітьми про ритуали, які вони знають і люблять робити вдома. Наприклад, запитайте: Коли ви лягаєте спати? Що ви робите перед сном? Які у вас сімейні ритуали?
- Увага ! Те, що багато дітей-біженців приїжджають із Сирії, Іраку чи Афганістану, не означає, що всі сім'ї з однієї країни мають однакові ритуали чи традиції. Спирайтеся на конкретні питання та повсякденний досвід дітей.